

Gjalt Zondergeld, *Goed en kwaad. Vijftien opstellen van fascisme tot pacifisme, van Steiner tot Colijn*, Antwerpen-Apeldoorn, Garant, 2002, 249 pp., € 26,90, ISBN 90-441-1309-7 | Vorig jaar nam Gjalt Zondergeld (°1937), die ondermeer bekendheid geniet als gerespecteerd hoewel niet geheel ongecontesteerd historicus van de Friese beweging, afscheid als docent geschiedenis aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. Bij die gelegenheid werden vijftien van de geschiedkundige essays die hij tussen 1984 en 2001 her en der publiceerde, heruitgegeven in deze bundel.

Een aantal van die historische bijdragen zijn ook van belang voor de geschiedenis van de Vlaamse beweging, in het bijzonder in vergelijking met de geschiedenis van het Friese nationalisme en het (Noord-)Brabantse regionalisme. Met name doelen wij hier op het korte maar verhelderende stuk over *Racisme als levensaanvaarding. De levensleer voor de Friese nationalisten van J.M. Van der Goot (1903-1940)* (uit 1998, pp. 31-37), waarbij in de voetnoten nog eens wordt verwezen naar het hier overigens niet opnieuw opgenomen artikel uit 1981 van Zondergeld: *Vlaamse en Friese beweging: een vergelijking*. Daarnaast signaleren wij nog de synthetiserende tekst over *Separatisme en regionalisme in de Nederlanden sinds 1814* (uit 1987, pp. 127-154), waarin de Friese, de Limburgse en de (Noord-)Brabantse regionalistische tendensen tijdens de 19de en de 20ste eeuw worden gesitueerd in het ruimere verband van de Nederlandse staats- en identiteitsvorming. Ten slotte is er nog het biografisch artikel over de Duitse volkskundige en SS-er Hans Schneider, die tijdens de Tweede Wereldoorlog een rol speelde in de Germaansche Werkge-meenschap Vlaanderen (*Van Schneider tot Schwerte, van Schwerte tot Schneider. Een normale Duitse carrière*, uit 2000, pp. 39-52).

Zondergeld, die in zijn beroeps carrière ook lange tijd betrokken was bij het middelbaar onderwijs, veronderstelt overigens van de lezer niet al teveel voorkennis over de thema's die hij behandelt zodat wat hij schrijft ook heel toegankelijk en begrijpelijk is voor personen die niet zo vertrouwd zijn met Nederlandse toestanden. [NICO VAN CAMPENHOUT]